

Utskottsytttrande rörande byggnadsgrunden för den till uppförande beslutna saluhallen å Vestra Kajen.

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 20 sistlidne Juni föredrogs en Fullmäktige tillhandakommen skrivelse från Drätselkammaren, hvilken med dertill hörande bilagor är af följande lydelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 18 Juni 1887.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 147.

Sedan Kejserliga Senaten den 17 Augusti 1886 hade bifallit Stadsfullmäktiges underdåniga ansökan om tillstånd till sådan ändring af den för Helsingfors stad den 9 April 1875 fastställda byggnadsplan, att å stadens vestra kaj på den af Fullmäktige föreslagna plats en saluhall i enlighet med vederbörligen granskade och godkända ritningar finge uppföras för inrymmande af den fasta torghandeln med lifsmedel, öfversände Fullmäktige till Drätselkammaren, i skrivelse af den 21 påföljande September, ett vid ärendets behandling hos Fullmäktige tillkommet tryckt utskottsbetänkande (N:o 10 för 1886) jemte särskilda deri åberopade ritningar och kostnadsförslag samt andra saken rörande handlingar, med anmodan till Kammarkaren att låta å den af Kejserliga Senaten fastställda samt i den till förenämnda utskottsbetänkande hörande planritningen utmärkta platsen norr om förlängningen af Norra Magasinsgatans midtellinie uppföra ifrågavarande saluhall i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det i utskottsbetänkandet förordade projekt, dock endast till två tredjedelar af den utaf utskottet föreslagna längden. Tillika meddelade Stadsfullmäktige, det Fullmäktige, förstärkte till för ändamålet erforderligt antal, vid sammanträde den 25 Maj 1886 för uppförandet af ifrågavarande saluhall beviljat ett anslag af 160,000 mark, att anskaffas genom lån på längre återbetalningstid än två år, samt att Kejserliga Senaten den 17 Augusti samma år bifallit till lånets upptagande.

Drätselkammaren nedsatte derpå ett särskildt utskott, bestående af Ingeniörerne M. Hallberg, T. Frosterus och E. v. Knorring, Arkitekten K. G. Nyström och under-teknad Öhman, med uppdrag att närmare bereda ärendet samt till Kammarkaren inkomma med ett detaljeradt förslag rörande saluhallens uppförande. Ett dylikt förslag, inne-

fattande jemväl de bestämmelser, som borde ingå i det blifvande kontraktet om leverans af tillbehören till saluhallen, aflemnade utskottet sedermera vid Drätselkammarens sammanträde den 11 Februari innevarande år. Kammaren godkände dervid förslaget och meddelade detsamma Ingeniören R. Kolster, såsom ombud för jernverksfirman „Gesellschaft Harkort“ i Duisburg, hvilken firma hade uppgjort det projekt till saluhallen, som vunnit Stadsfullmäktiges godkännande. Derefter bekom Drätselkammaren den 1 April ett anbud af firman Harkort att leverera jernstillbehören till saluhallen i enlighet med det af nästnämnda utskottet därför utarbetade och af Drätselkammaren godkända programmet. Detta anbud innehöll följande:

1:o) Vigten af jernstillbehören komme att utgöra

valsadt jern	91,161 kilogr.
takplåt	18,000 „
fönstertillbehör	39,430 „
hvarutom vikten af de gjutna zinkornamenten uppginge till omkring	500 „

2:o) Bolaget åtog sig att leverera de behöfliga quantiteterna

valsadt jern till ett pris, per 1,000 kilogr., af	337 Reichsmark.
takplåt till ett pris, per 1,000 kilogr., af	405 „
fönstertillbehör	337 „
äfvensom zinkornamenten till ett pris, per 1 kilogr., af	1.70 „

3:o) Dessa pris innefattade jemväl kostnaderna för en gång företagen målning och betsnings samt för transporten till Helsingfors hamn och för jernkonstruktionens montering å den af staden förut färdigbyggda granitsockeln, men deremot icke tull- och hamnumgälder eller andra dylika omkostnader. I prisen vore vidare icke inbegripna några kostnader för de vertikala vattenafloppsroren af tackjern (men väl takrännorna, med trattar, för fästande af desamma), ej heller kostnaden för kanaler eller rör för bortledning af vattnet, eller för vattenledning, för murare-, snickare-, timmermans-, glasmästare- eller målarearbeten, för asfalt- eller betonnäggning, eller för belysning.

Enär firman Harkort följaktligen ej i någon händelse komme att öfvertaga grundningsarbetena för saluhallen, uppdrog Drätselkammaren den 1 April åt ett nytt utskott, bestående af Arkitekten Nyström, Stadsingeniören Ehrström och Muraremästaren Ärt att genom s. k. pliktning noggrant undersöka grundens å stället i fråga beskaffenhet äfvensom uppgöra och till kammaren inkomma med kostnadsförslag för de erforderliga grundnings- och sockelarbetena. De resultat, hvartill nämnda utskott vid berörda undersökning kommit, har stadsingeniören Ehrström derpå i dag delgifvit Drätselkammaren medelst inlemnande af härhos bilagda skriftliga yttrande och profilritning. Utskottet har sålunda funnit, att det fasta bottnet under norra delen af den fastställda byggnadsplatsen hade en i högsta grad ofördelaktig lutning, nämligen, på sätt framginge af profilerna, sålunda, att sagda botten på 124 fots längd af den tillämnade byggnadens östra långvägg sänkte sig inalles 47 fot, af hvilken längd dessutom en 60 fot lång sträcka stupade 31 fot eller i något mera än 45° vinkel mot horisontalplanet. En grundning under denna del af byggnadsplatsen skulle derför medföra så ofantliga kostna-

der, att utskottet under förutsättning att saluhallens uppförande å denna plats ej vidare i fråga komme, hade ansett sig böra tillika undersöka, huruvida hallen kunde förskjutas så långt åt söder, att midten af byggnaden komme framför Norra Magasinsgatans midtlinje. Och ehuru utskottet funnit grundens beskaffenhet äfven å denna plats vara ogynsam, hade utskottet uppgjort härhos bilagda kostnadsförslag för fundamentering af byggnaden derstädes.

Kostnaderna för saluhallen, om den uppföres med sådan förflyttning åt söder, som utskottet ifrågasatt, äro af Drätselkammaren beräknade såsom följer:

asfaltering, takets inre boiserie, butikernas inredning, tegelmurning och rappning, glas, målningsarbete, gas- och vattenledning samt administration upptagas i anseende dertill att saluhallen skall erhålla endast två tredjedelar af den längd, Stadsfullmäktiges ofvannämnda utskott i betänkandet N:o 10 för 1886 hade föreslagit, med två tredjedelar af de i betänkandet utsatta beloppen, eller således med sammanlagdt	Fmk	54,000: —
Jerntillbehören, enligt firman Harkorts anbud, omkring	„	65,000: —
Tullavgifter för de sistnämnda, omkring	„	17,000: —
Grundningsarbeten, enligt förberörda kostnadsförslag (oberäknadt nedannämnda deri eventuellt observerade utgiftspost å 10,400 mark)	„	34,300: —
Sockeln till saluhallen, enligt af stadsingenjören gjord beräkning	„	11,100: —
Summa Fmk		181,400: —

Denna totala kostnad för saluhallen, 181,400 mark, komme dock under vissa ogynsamma omständigheter, hvarom närmare förmäles i förut åberopade yttrande och kostnadsförslag, att ökas med 10,400 mark, så att sagde kostnad i sådan händelse skulle uppgå ända till 191,800 mark.

Af ofvanstående framgår: att saluhallens uppförande å den därför bestämda platsen norr om förlängningen af Norra Magasinsgatans midtlinje blefve, till följd af grundens å stället numera utredda, högst ogynsamma beskaffenhet, om också ej absolut omöjligt, så åtminstone förenadt med enorma kostnader; och vidare, att byggnadens förläggande med minsta möjliga deplacering, något längre åt söder, eller så att dess mellersta parti komme midt framför Norra Magasinsgatan, skulle kräfva en kostnad af åtminstone omkring 181,400 mark, men i vidrigt fall af 191,800 mark, eller således en kostnad, som med resp. 21,400 mark eller 31,800 mark komme att öfverstiga det af förstärkta Stadsfullmäktige för ifrågavarande ändamål beviljade anslaget.

Under dessa omständigheter återstår för Drätselkammaren blott att härigenom hos Stadsfullmäktige, jemte vördsam anmälan om förhållandet, förfråga sig, hvad Drätselkammaren vidare har att i ärendet tillgöra.

På Drätselkammarens vägnar:

E. Öhman.

Lars Homén.

Ytterligare bilägges: en den 20 Juni 1887 till Drätselkammaren inlemnad, af Herrar Ehrström och K. G. Nyström undertecknad skrift rörande ofvan omordade angelägenhet.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Jemlikt Drätselkammarens den 1 April fattade beslut hafva arkitekten K. G. Nyström och muraremästaren A. Ärt jemte undertecknad erhållit i uppdrag att uppgöra kostnadsförslag till fundamentering af saluhallarne å Vestra Kajen och hafva vi, för att utröna den naturliga grundens beskaffenhet å den för nämnda hallar bestämda platsen, verkställt undersökningar, hvilka, såsom af vidfogade profiler närmare framgår, ådagalägga att det fasta bottnet under norra delen af byggnadsplatsen har en i högsta grad ofördelaktig lutning, nämligen inalles 47 fot på 124 fots längd af östra långväggen, hvaraf dertill en sträcka af 60 fots längd ensam visar en höjdskillnad af 31 fot eller bildar ungefär 45° vinkel med horizontal planet. Om ock grundning under denna del af saluhallen ej är absolut omöjlig, skulle den dock medföra så dryga kostnader att vi ansett oss, för en eventuel omplacering af byggnaden, böra undersöka grunden i hallens riktning söderut längs Vestra Kajen och hafva vi äfven uppgjort ett förslag till fundamentering, med sådant läge för densamma att dess midtelparti komme att stå midtför Norra Magasinsgatan. Grunden är här likaledes ogynnsam, enär fast botten vid sydöstra hörnet, der en propåle med pålkran nedrammats, nås först på 31 fots djup och är under ungefär halfva byggnaden i allmänhet sådan, att vi ansett pålning här böra användas. Beskaffenheten af marken är dessutom mycket varierande, ty densamma består delvis af utfyllningar hvari mer eller mindre sten förekommer. Af denna anledning och emedan man ej kan påräkna att vid grundningen medelst pumpning förmå afhålla sjövattnet, hafva vi sett oss nödsakade att i kostnadsförslaget upptaga ett drygt anslag (omkring 15,000 mark inberäknad den härvid ökade gräfningen) för spontväggar utanför östra långväggen och gafveln, så vanskliga än dessa äro att i dylik grund utföra. Såsom närslutna kostnadsförslag utvisar stiger den beräknade summan till 34,300 mark. Skulle man dock ej lyckas att med provisorisk stöttning och pumpning under pågående arbete hålla grafvarne läns, så tillkommer i värsta fall kostnaden för spontväggar utanför öfriga ytterväggar, hvilken blifvit beräknad till 10,400 mark.

Den under väggarne fortlöpande granitsockel, såsom underlag för jernkonstruktionen, om hvars utförande Drätselkammaren tidigare torde hafva fattat beslut, skulle med denna placering af hallarne komma att erhålla en medelhöjd af 2 fot och sålunda, med en area af 1,110 kvadratalnar å 10 mark, medföra en kostnad af 11,100 mark.

Helsingfors stads Byggnadskontor den 17 Juni 1887.

Otto Ehrström.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

På anmodan af Drätselkammaren hafva undertecknade inlemnadt ett efter slutförd undersökning uppgjort förslag till grundning af saluhallarne å Vestra kajen, enligt hvilket förslag vi ansett nämnda grundning kunde med säkerhet utföras. I anseende till den korta tid som stått oss till buds att samfäldt utarbета detta förslag, har det icke varit oss möjligt att med tillbörlig noggrannhet taga i öfvervägande alla de sätt och metoder (t. ex. betombädd på pålning eller grusbädd mellan spontväggar etc.) som möjligen i detta ovanligare fall kunde komma till användning, hvarföre vi anhålla om att det inlemnade förslaget ej tillsvidare måtte som definitivt upptagas till behandling, innan oss lemnats tid och tillfälle att vidare genomarbета frågan.

Då saluhallar af den antagna typen i ingen händelse torde böra placeras å den bestämda platsen och grundningskostnaderna för de samma i hvarje händelse komme att öfverskrida den tidigare beräknade summan, hvarförutom den af Drätselkammaren tilltänkta granitsockeln utgör ett tillägg hvilket kräfver en extra kostnad af omkring 11,000 mark, tillåta vi oss föreslå att hos Stadsfullmäktige anmälan härom göres och tillstånd för Drätselkammaren tillika utverkas att uppgöra alternativa projekter med olika placering och eventuel förändring af husets form och dimensioner eller dess delning i två eller flere liknande eller lättare byggnader, beroende af grundens beskaffenhet och läget.

Helsingfors den 20 Juni 1887.

Otto Ehrström.

Gustaf Nyström.

Stadsfullmäktige beslöt med anledning deraf uppdraga åt det utskott, som tidigare förberedt ärendet, att rörande de af Drätselkammaren anförda omständigheterna rådföra sig med Stadsingenjören O. Ehrström och Arkitekten K. G. Nyström, hvilka utfört den af Drätselkammaren åberopade undersökningen, samt derpå med utlåtande i saken till Fullmäktige inkomma.

Utskottet har med anledning häraf anmodat undertecknad Tallqvist att jemte de af Drätselkammaren anlitade fackmännen ingå i närmare undersökning af beskaffenheten af den byggnadsgrund, som å den af Förstärkte Stadsfullmäktige för saluhallen bestämda platsen kunde påräknas; och hafva desse delegerade under sommaren och hösten låtit genom stadens byggnadskontors försorg utföra noggranna undersökningar och gräfningar å den ifrågavarande platsen. Af dessa undersökningar, hvilkas resultat äro med röd skrift antecknade å bilagda profilkarta, framgår att de upplysningar angående jordlagrens beskaffenhet, hvilka erhållits genom de tidigare verkställda pliktnin-garne, icke varit alldeles tillförlitliga, i det att bland annat de såsom äfja betecknade jordlagren befunnits bestå af sand, delvis blandad med lera.

På grund af de gjorda undersökningarna har hos de delegerade och jemväl hos

utskottet den öfvertygelse gjort sig gällande, att det icke är omöjligt eller ens förenadt med synnerligen stora kostnader att uppföra den beslutna saluhallen å den af Förstärkte Stadsfullmäktige för ändamålet fixerade platsen. Någon pålning intill berget synes nämligen för den blifvande byggnadens soliditet icke nödvändig, utan kunde grundningen, enligt utskottets mening, utan fara ske på betydligt enklare och billigare sätt. Antingen kunde grundmuren läggas på ett rustverk af bjelk, eller ock på en hårdt tillstampad grusbädd eller ock slutligen på ett betonunderlag af omkring tre fots mäktighet. Af dessa olika alternativ hafva de delegerade och utskottet omfattat det sistnämnda såsom det tillförlitligaste. Medan nämligen en på rustverk eller grusbädd uppförd grundmur genom kälans inverkan möjligen kan utsättas för rubbning, torde dylikt ej behöfva befaras för en grund som är uppförd på underlag af beton, särskildt ifall betonlagret sträcker sig under vattenståndet i den invid belägna hamnen.

Hvad åter sjelfva utförandet af grundningsarbetet beträffar, synes detta, enligt hvad erfarenheten vid de verkställda gräfningarne gifvit vid handen, kunna ske utan uppförande af särskilda ler- och spontväggar för hafsvattnets afstängande, hvarför ej heller de för detta ändamål beräknade eventuella kostnaderna behöfva ifrågakomma.

I enlighet med det ofvanberörda, af de delegerade och utskottet förordade förslaget till grundningens utförande, hvilket är förtydligadt å närlagda profilkarta, har af byggnadskontoret uppgjorts bilagda beräkning öfver totalkostnaden för fundamentering af den ifrågavarande saluhallen, slutande sig å Fmk 36,352: 29.

I denna summa ingå icke blott kostnaden för schaktning och betoneri af grunden samt sjelfva grundmuren, utan jemväl kostnaderna för nödig omläggning och höjning af platsen kring hallen, afloppsledning till hamnen samt fullständig granitsockel äfvensom slutligen kostnaderna för de nu verkställda undersökningarna af grunden, de sistnämnda belöpande sig till Fmk 1,652: 29.

Med ledning af de i Drätselkammarens ofvan intagna skrifvelse meddelade uppgifter komme totalkostnaden för saluhallen sålunda att uppgå till följande belopp:

jern tillbehör, enligt firman Harkorts förslag, omkr.	<i>Fmk</i> 65,000: —
tullafgifter för desamma	„ 17,000: —
asfaltering, takets inre boiserie, butikernas inredning, tegelmurning	
och rappning, glas och målningsarbete, gas- och vattenledning	
samt administration	„ 54,000: —
grundningsarbeten jemte sockel	„ 36,352: 29

eller inalles *Fmk* 172,352: 29.

Totalsumman komme sålunda att öfverstiga det af Förstärkte Stadsfullmäktige för saluhallen beviljade anslaget med Fmk 12,352: 29 eller, efter afdrag af den för grundundersökningar utgifna kostnaden, med Fmk 10,700. Men detta belopp är enligt utskottets tanke icke så betydande att det skulle påkalla ett upprifvande eller modifierande af Förstärkte Stadsfullmäktiges redan fattade beslut, helst man, att döma af den erfarenhet som vunnits vid utförande af stadens senast verkställda hyggnadsarbeten, kan

förutse att arbetets utförande genom entreprenad komme att ställa sig billigare än kostnadsberäkningen angifver.

Utskottet får därför, med stöd af det anförda, vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att anmoda Drätselkammaren att utan dröjsmål vidtaga åtgärd om utförande af den beslutna saluhallen å den af Förstärkte Stadsfullmäktige för ändamålet bestämda platsen å Vestra Kajen, samt dervid i afseende å fundamenteringen af byggnaden följa det af utskottet ofvan förordade förslaget att uppföra grundmuren å ett särskildt beredt betonunderlag af tre fots mäktighet enligt bilagda profilkarta.

Helsingfors i November 1887.

Th. Tallqvist.

J. af Lindfors. Wilh. Brummer. F. W. Grönqvist. Seb. Gripenberg.
